

Motion till riksdagen

1989/90:N267

av Per Gahrton och Lars Norberg (båda mp)

Teknikembargot mot öststaterna

Sedan 1949 har Cocom under USA-ledning upprätthållit teknikembargo gentemot öststaterna. Sverige har formellt försökt hålla sig utanför, inte minst p.g.a. av neutraliteten. Men reellt har Sverige i stor utsträckning medverkat som en lojal Cocom-medlem. Detta framgår bl.a. utförligt i en bok av två journalister vid Ny Teknik, USA:s exportkontroll – Tekniken som vapen (Ingenjörsförlaget, 1985).

Sveriges försök att hävda sin självständighet bemöttes av USA med inskränkningar i svenska företags möjligheter att köpa amerikansk s.k. högteknologi. Som ett svar beslöt riksdagen att fr.o.m. 1 juli 1986 införa en lag som innebär att brott mot amerikanska exportregler i Sverige betraktas som brott mot svenska regler. Belöningen blev att "Sverige stryks från USA:s smuggellista" (SDS 20/8-86).

Amerikanska inspektörer inbjöds att kontrollera på plats i Sverige att svensk tull upprätthöll amerikansk lag (i svensk skepnad).

Att det svenska agerandet har utgjort ett avsteg från neutralitetspolitiken är klart. "Svenska honnörssord som alliansfrihet och neutralitet upphör att gälla i exportindustrins vardag", skrev Ny Teknik-journalisterna i förordet till sin bok.

Den 14 september 1989 publicerade Ny Teknik nya uppgifter som visade att Sverige trots förändringarna i Östeuropa fortfarande troget lyder amerikanska Cocombestämmelser. Tidningen publicerade en intervju med statssekreterare Michael Sohlman, som den på ledarplats tolkade som ett "medgivande" om att "Sverige deltar i teknikkriget".

Den 29 september konstaterade Financial Times att USA var invecklat i samtal med bl.a. Sverige för att förmå den svenska regeringen att ålägga sig ytterligare begränsningar i den känsliga teknikexporten till östländerna.

Enligt Handelskammartidningen 27 oktober har belöningen kommit i form av ytterligare lättnader i den amerikanska exportkontrollen av högteknologi till Sverige. Samtidigt brottas öststaterna med svåra ekonomiska problem, delvis som ett resultat av teknikbrist.

I det rådande läget, när alla bedömare tycks vara överens om att det kalla kriget är över, förefaller den svenska medverkan i teknikembargoåtgärder mot östländerna om möjligt än märkligare och mer stötande än tidigare. Nu handlar det inte enbart om brott mot neutraliteten utan också om svek mot

länder som med stor möda försöker bygga upp nya former av ekonomi inom ramen för politisk demokrati.

Mot. 1989/90
N267

I det läget är det ytterst angeläget att Sverige öppet och entydigt bryter sig ur Cocomsamarbetet och slutar upp att agera övervakare av amerikansk lag på svensk mark.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan förändring av lagen om exportkontroll att amerikanska embargo regler inte längre kan hindra svensk export till öststaterna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att svensk medverkan i handelsbojkottåtgärder från en supermakt mot en annan supermakt måste betraktas som avsteg från neutralitetspolitiken och därför icke skall få förekomma.

Stockholm den 24 januari 1990

Per Gahrton (mp)

Lars Norberg (mp)